

HOGE RAAD VOOR DE ECONOMISCHE BEROEPEN

North Gate III 5^e verdieping
Koning Albert II-laan 16 - 1000 Brussel
Tel. 02/206.48.71 Fax 02/201.66.19
E-mail : CSPEHREB@skynet.be

Advies van 21 november 2001 omtrent het ontwerpbesluit van de Commissie voor het Bank- en Financiewezen inzake de regeling voor de erkenning van bedrijfsrevisoren bij kredietinstellingen, financiële holdings, beleggingsondernemingen en instellingen voor collectieve belegging

bijlage IV

A. Inleiding

Het ontwerpbesluit van de Commissie voor het Bank- en Financiewezen dat ter advies wordt voorgelegd beoogt de vervanging van het besluit van de CBF van 6 april 1993 inzake de regeling voor erkenning van bedrijfsrevisoren bij kredietinstellingen en beleggingsondernemingen¹.

De Hoge Raad voor de Economische Beroepen² heeft de wettelijke taak bij te dragen tot de ontwikkeling van het op de economische beroepen toepasselijk wet-

telijk en reglementair kader door het verstreken, op eigen initiatief of op verzoek, van adviezen of aanbevelingen aan de regering en aan de beroepsorganisaties voor de economische beroepen.

De Minister van Financiën heeft op 6 november 2001 het advies van de Hoge Raad voor de Economische Beroepen gevraagd inzake dit ontwerpbesluit van de Commissie voor het Bank- en Financiewezen.

B. Advies van de Hoge raad

Uit onderzoek van het ontwerpbesluit van de Commissie voor het Bank- en Financiewezen volgt dat de belangrijkste in het besluit aangebrachte wijzigingen tegenover het huidige besluit de volgende zijn ;:

- uitbreiding van de erkenningsprocedure naar twee categorieën van revisoren: de revisoren belast met de wettelijke controle van de jaarrekeningen van de financiële holdings en de revisoren belast met de wettelijke controle van de jaarrekeningen van de instellingen voor collectieve belegging (artikel 1);
- versterking van de middelen teneinde te verzekeren dat de erkende revisor over de middelen beschikt om dit soort controleopdrachten uit te voeren

(relevante beroepservaring, degelijke organisatie van het auditkantoor waar de bedrijfsrevisor in voorkomend geval deel van uitmaakt, efficiënte kwaliteitscontrole binnen het kantoor) (artikelen 2 en 11);

- jaarlijkse verplichting om de Commissie voor het Bank- en Financiewezen die elementen ter beschikking te stellen die nodig zijn om de permanente naleving van de erkenningsvoorwaarden te toetsen (artikelen 4 en 12);
- herleiding van de vervaltermijn van de erkenning van de revisor in geval de functie niet wordt uitgevoerd (van zes naar drie jaar) (artikel 6);

1. Dit besluit werd goedgekeurd middels een ministerieel besluit van 4 juni 1993, *B.S.* van 12 juni 1993. Dit besluit werd overigens in 1994 (besluit van 1 februari 1994 - *B.S.* van 29 juli 1994) en in 1996 (besluit van 21 mei 1996, *B.S.* van 22 oktober 1996) gewijzigd.

2. Deze bevoegdheid vloeit voort uit artikel 54 van de Wet 22 april 1999 betreffende de boekhoudkundige en fiscale beroepen.

- wijziging van de bepaling die de Commissie voor het Bank- en Financieuzen toelaat de eretitel van een door haar erkende revisor toe te kennen (artikel 10);
- verlenging van de periode waarin een revisorenvennootschap door de Commissie voor het Bank- en Financieuzen erkend kan blijven als er in de betreffende vennootschap nog maar één revisor door de Commissie is erkend (van 12 naar 24 maanden) (artikel 11).

1. Revisoren op wie de door het besluit van de CBF beoogde erkenningsprocedure van toepassing is

- De Hoge Raad stelt vast dat de reikwijdte van het ontwerpbesluit zoals het door de Commissie voor het Bank- en Financieuzen is voorgesteld inzake de erkenningsprocedure voor revisoren, is uitgebreid tot enerzijds financiële holdings (zoals bepaald in artikel 49, §2 van de wet van 22 maart 1993) en anderzijds instellingen voor collectieve belegging (zoals bepaald in artikel 105, lid 1, 1° van de wet van 4 december 1990).

Rekening houdend met het grote aantal vennootschappen dat bij deze uitbreiding van het toepassingsgebied betrokken is³, met de onmiddellijke inwerkingtreding na publicatie in het Belgisch Staatsblad van het ministerieel besluit dat dit besluit goedkeurt, en met het feit dat de meeste van de betrokken vennootschappen nu al door een (niet noodzakelijk erkende) commissaris worden gecontroleerd, acht de Hoge Raad het noodzakelijk dat er overgangsbepalingen worden voorzien die de in financiële holdings en instellingen voor collectieve belegging werkende revisoren de tijd geeft de erkenningsprocedure voor te bereiden en te doorlopen zonder de geldende bepalingen te overtreden.

Overigens stelt de Hoge Raad vast dat het aantal door de CBF erkende revisoren zich ieder jaar rond de vijftig situeert. Aangezien ongeveer 150 nieuwe vennootschappen een beroep zul-

len moeten doen op door de CBF erkende revisoren, zou ook het aantal erkende revisoren verhoogd moeten worden. Hun maximumaantal wordt door de Commissie voor het Bank- en Financieuzen bepaald in toepassing van de tweede alinea van artikel 2 van het ter advies voorgelegde ontwerpbesluit.

- De Hoge Raad stelt vast dat de in de artikelen 2 (inzake de revisoren) en 11 (inzake de revisorenvennootschappen) aangebrachte wijzigingen de Commissie voor het Bank- en Financieuzen moeten toelaten zich ervan te verzekeren dat elke erkende revisor over de middelen beschikt om dit soort controleopdrachten uit te voeren. De wijzigingen betreffen zowel voorwaarden inzake relevante beroepservaring en ondernemingen wiens activiteiten van financiële aard zijn, de noodzaak van een degelijke organisatie van het auditkantoor waartoe de bedrijfsrevisor in voorkomend geval behoort, of nog, de efficiënte kwaliteitscontrole binnen het kantoor.

Hoewel de Hoge Raad zich verheugt over de hogere vereisten waaraan de erkende revisoren en de vennootschappen waarbinnen zij werkzaam zijn, zullen moeten voldoen, vraagt hij zich niettemin af of dit soort opdrachten in de toekomst nog mogelijk wordt voor revisoren die niet tot een groot kantoor behoren;

- de noodzaak om binnen het kantoor een efficiënte kwaliteitscontrole in te voeren laat een bedrijfsrevisor (die niet tot een structuur behoort) alleszins niet meer toe erkend te worden.
- evenzeer houdt de eis die in de ontwerp tekst is geformuleerd en een regelmatige deelname aan auditopdrachten in financiële ondernemingen veronderstelt, het risico in de erkende revisoren tot een beperkte kring te beperken waarbij het voor een bedrijfsrevisor, die geen deel uitmaakt van een revisorenvennootschap met gepaste structuur (middelgroot of groot), moeilijk zou kunnen blijken, indien niet onmogelijk, de erkenning te verkrijgen.

3. Ter informatie: 'ongeveer 100 Belgische beleggingsondernemingen met variabel kapitaal (de in aantal belangrijkste categorie ondernemingen die van de instellingen voor collectieve belegging deel uitmaakt) waren op 31 december 2001 onderworpen aan de semiprudentiële controle van de CBF, terwijl het aantal erkende bedrijfsrevisoren en het aantal erkende revisorenvennootschappen relatief beperkt zijn (respectievelijk 43 en 6, op 30 augustus 2001).

Volgens de Hoge Raad zou de uitvoering van dergelijk soort beleid in voorkomend geval tot een bevraging kunnen leiden van de gelijke behandeling van de leden van het Instituut van Bedrijfsrevisoren.

- Nader onderzoek van de lijst van op 30 augustus 2001 erkende revisorenvennootschappen leert dat, onder de zes erkende revisorenvennootschappen, er vier behoren tot grote kantoren en twee tot middelgrote.

Nader onderzoek van de lijst van op 30 augustus erkende revisoren toont ook aan dat 43 bedrijfsrevisoren de titel 'door de CBF erkende revisor' voeren. Onder deze revisoren bevinden zich;

- 32 revisoren die tot een groot kantoor behoren;
- 7 revisoren die tot een middelgroot kantoor behoren;
- 4 revisoren die tot een klein kantoor behoren.

Zonder deze stand van zaken en de toekomstige evolutie ervan te willen beoordelen, wil de Hoge Raad er bij de terzake bevoegde ministeriële overheden de aandacht op vestigen dat het belangrijk is het geheel van voor- en nadelen van deze evolutie in overweging te nemen. Een mogelijk alternatief kan erin bestaan een beperking in te stellen op, enerzijds, de verplichting om regelmatig deel te nemen aan **auditopdrachten van financiële ondernemingen**, anderzijds de verplichting **om slechts in die revisorenvennootschappen een efficiënte kwaliteitscontrole in te voeren die erkend willen worden**.

Zo zou het ook nuttig kunnen zijn de overweging te analyseren – hierbij zouden alle belanghebbende partijen kunnen worden betrokken – inzake het passend karakter van een verschillende benadering, naar gelang de middelen waarover een erkende revisor moet beschikken, in functie van de complexiteit en de omvang van de revisorale opdracht. Deze zijn misschien niet op identieke wijze te beoordelen naar gelang de opdracht betrekking

heeft op de prudentiële controle van een kredietinstelling of de controle van een instelling voor collectieve belegging.

2. Erkenningsvoorwaarden voor revisoren en revisorenvennootschappen

Behalve de nieuwe eisen inzake de verplichte en regelmatige deelname aan auditopdrachten van financiële ondernemingen en de invoering van een efficiënte kwaliteitscontrole in het kantoor, wijzigt het voorontwerp van besluit van de Commissie voor het Bank- en Financieuzen enkele onderliggende erkenningsvoorwaarden voor revisoren (artikel 2) en revisorenvennootschappen (artikel 11).

• *Inzake de eigen bekwaamheid van de bedrijfsrevisoren (artikel 2, lid 1, 3°)*

De Hoge Raad werpt de vraag op of het opportuun is om inzake de eigen bekwaamheid de vereiste van een gepaste kennis van de internationale boekhoudkundige (IAS- en/of IFRS)-normen en auditnormen (ISA-normen) toe te voegen aangezien, rekening houdend met de huidige stand van het Europese recht, veel vennootschappen vanaf het boekjaar 2005 gehouden zijn op deze internationale normen over te stappen.

Dit soort bekwaamheid, die idealiter als wenselijk profiel beschreven kan worden, zou deel kunnen uitmaken van het advies dat in het kader van het opstarten van de erkenningsprocedure voor bedrijfsrevisoren in het Belgisch Staatsblad verschijnt.

• *Inzake de organisatie van de taken van de revisor of de revisorenvennootschap (artikel 2, lid 1, 5°) (artikel 11, lid 1, 3°)*

De Hoge Raad wil de aandacht van de bevoegde ministeriële autoriteiten vestigen op de gebrekkige juridische reikwijdte van punt e) (aangaande de bedrijfsrevisoren) en punt d) (aangaande de revisorenvennootschap).

De Commissie voor het Bank- en Financieuzen eist immers dat de

kandidaat-erkend revisor kan «aantonen dat het kantoor (waartoe hij behoort) aangepaste werkprocedures heeft ingesteld om toe te zien op de naleving van de Belgische wetgeving en van de Aanbeveling van de Europese Unie met betrekking tot de onafhankelijke uitoefening van de revisorale functies».

De Hoge Raad wil eraan herinneren dat de aanbeveling⁴ waarvan sprake van het “Committee on Auditing” afkomstig is, een technische groep die door de Europese Commissie is opgericht.

Dientengevolge zijn de aanbevelingen van het “Committee on Auditing” als dusdanig niet juridisch afdwingbaar op Europees niveau..

De Hoge Raad stelt voor om te verwijzen naar de wettelijke bepalingen en de deontologische regels waaraan alle bedrijfsrevisoren onderworpen zijn.

3. Samenstelling van de examencommissie

- De Hoge Raad wil de bevoegde ministeriële overheden erop wijzen dat het belangrijk is dat de leden van de examencommissie over de nodige kennis van de internationale normen inzake de boekhouding en inzake de audit beschikken.

Een dergelijke bepaling zou des te passender zijn in de mate dat de kennis van de internationale boekhoudkundige (IAS en/of IFRS)-normen en auditnormen (ISA-normen) deel moet uitmaken van het profiel dat van de kandidaat-erkend revisor verwacht wordt.

- De Hoge Raad is ook de mening toegedaan dat de juridische zekerheid gekoppeld aan de organisatie van het erkenningsexamen voor verbetering vatbaar is. Dit zou kunnen gerealiseerd worden door de samenstelling van de examencommissie met een extern lid uit te breiden, bijvoorbeeld iemand uit de academische wereld.

Dit voorstel is geïnspireerd op de bepalingen die worden toegepast in het kader van het bekwaamheidsexamen dat kandidaat-bedrijfsrevisoren toelaat de titel van bedrijfsrevisor te bekomen.

4. Verlenging van de periode gedurende welke een revisorenvennootschap door de CBF erkend kan blijven wanneer er slechts één door de CBF erkende revisor deel van uitmaakt

A priori kan een revisorenvennootschap slechts erkend worden voorzover zij minstens twee door de CBF erkende revisoren telt (artikel 11, lid 1, 2°). Deze bepaling wijzigt niet in vergelijking met de huidige bepaling (artikel 10, lid 1, 2° van het besluit van de Commissie voor het Bank- en Financiewezen van 6 april 1993) en is dus voor opheffing vatbaar.

Artikel 11 van het voorontwerp van besluit stelt de verlenging voor van de periode waarin een revisorenvennootschap door de CBF erkend kan blijven, ook al maakt er slechts één erkend revisor deel van uit.

Volgens de Hoge Raad doet de toevoeging van de voorwaarde omtrent dege-lijke kwaliteitsbewaking van het kantoor de vraag rijzen of deze maatregel strookt met de verlenging van de periode gedurende welke een revisorenvennootschap erkend kan blijven, wanneer er slechts één erkende revisor deel van uitmaakt.

Deze bepaling zou kleinere revisorenkantoren echter moeten toelaten over de nodige tijd te beschikken om een andere erkende revisor aan te trekken of een revisor van het kantoor in staat te stellen de erkenning te verwerven.

5. Honoraria verbonden aan de functie van commissaris

Hoewel deze bepaling ongewijzigd blijft, heeft de Hoge Raad vragen bij de beperking die artikel 18 (ontwerp) inhoudt inzake de bekendmaking van de honoraria die aan de wettelijke controle van jaarrekeningen zijn verbonden.

⁴ Aanbeveling van de Commissie betreffende de «onafhankelijkheid van de wettelijke controleur van de jaarrekeningen binnen de EU: basisprincipes», 53 p. Deze tekst (die nog niet door de Europese Commissie is goedgekeurd) werd niet in het Publicatieblad van de Europese Gemeenschap gepubliceerd. We dienen dan ook te verwijzen naar de internetsite van de Europese Commissie. Een niet definitieve Engelse versie is op het volgende adres te vinden:
http://europa.eu.int/comm/internal_market/fr/company/audit/news/indintro.htm.

De Hoge Raad legt de bevoegde ministeriële overheden op eigen initiatief een voorstel voor dat kan bijdragen tot de versterking van de onafhankelijkheid van de door de CBF erkende revisoren.

Dit initiatief, dat in gepaste reglementaire termen moet worden geformuleerd, zou erin bestaan dat de betrokken revisoren verplicht worden de bedragen en de aard van de bijkomende honoraria, ontvangen in het kader van bijzondere opdrachten die naast de wettelijke controle van jaarrekeningen worden verstrekt, aan de CBF bekend te maken.

Een dergelijke reglementaire maatregel moet de Commissie voor het Bank- en Financieuzen de mogelijkheid bieden om over relevante informatie te beschikken omtrent de onafhankelijkheid van de erkende revisoren in het kader van hun controleopdrachten binnen 'financiële ondernemingen' (in de zin van artikel 1 van het voorgelegde ontwerpbesluit van de Commissie voor het Bank en Financieuzen) die aan de prudentiële en semi-prudentiële controle onderworpen zijn.

6. Eretitel 'door de CBF erkend revisor'

De Hoge Raad wenst te benadrukken dat hij verheugd is met de wijziging van de regels die de Commissie voor het Bank- en Financieuzen toelaten de eretitel 'door de CBF erkend revisor', zoals voorgesteld in ter advies voorgelegd ontwerpbesluit, toe te kennen.

Deze regels zouden de Commissie voor het Bank- en Financieuzen in staat moeten stellen te beslissen of de Commissie de titel 'door de CBF erkend revisor' al dan niet toekent. Dat kan de Commissie doen na volledige kennisname van het oordeel van de Raad van het Instituut voor Bedrijfsrevisoren inzake de al dan niet toekenning van deze eretitel aan de betrokken revisor.

7. Verspreiding van de lijst van door de CBF erkende revisoren

Overeenkomstig artikel 41 van het koninklijk besluit nummer 185 van 9 juli 1935 inzake de bankcontrole en het uitgifteregime voor titels en effecten, wordt de Commissie voor het Bank- en Financieuzen geacht jaarlijks een verslag over haar bedrijvigheid uit te brengen.

Sinds twee boekjaren ziet de Commissie voor het Bank- en Financieuzen af om in de bijlage bij het verslag de lijst van erkende revisoren en de lijst van ondernemingen die door haar worden gecontroleerd, te publiceren. Het voorontwerp van besluit zal het bijgevolg mogelijk maken de geldende reglementaire bepalingen op te heffen, meer bepaald de artikelen 4 en 12 van voornoemd besluit van 6 april 1993. Het voorontwerp van besluit zal dus ook de mogelijkheid bieden de reglementaire teksten met deze praktijk in overeenstemming te brengen.

Zelfs al kan men de lijst van erkende revisoren, erkende revisorenvennootschappen en door de CBF gecontroleerde ondernemingen via de webpagina verkrijgen, toch wil de Hoge Raad herinneren aan het belang van de beschikbaarheid van de jaarlijks in het Belgisch Staatsblad gepubliceerde historische lijsten voor sommige derden;

- aangaande de kredietinstellingen, in toepassing van artikel 13 van de wet van 22 maart 1993 op het statuut van en het toezicht op de kredietinstellingen;
- aangaande de financiële holdings, in toepassing van artikel 13 in fine van de wet van 22 maart 1993 op het statuut van en het toezicht op de kredietinstellingen;
- aangaande de beleggingsondernemingen, in toepassing van artikel 53 van de wet van 6 april 1995 inzake de secundaire markten, het statuut van en het toezicht op de beleggingsondernemingen en de bemiddelaars en de beleggingsadviseurs.
- aangaande de instellingen voor collectieve belegging, in toepassing van artikel 120, §1, lid 2 van de wet van 4 december 1990 op de financiële transacties en de financiële markten.

